

УДК 347.965

Леонід Остапенко

Національний університет “Львівська політехніка”,
доктор юридичних наук, доцент,
професор кафедри цивільного права та процесу
Інституту права, психології та інноваційної освіти

Галина Бурбило

Національний університет “Львівська політехніка”,
студентка
Інституту права, психології та інноваційної освіти

Юлія Рудницька

Національний університет “Львівська політехніка”,
студентка
Інституту права, психології та інноваційної освіти

ПРО ДІЯЛЬНІСТЬ АДВОКАТІВ У СФЕРІ ЗАХИСТУ ПРАВ, СВОБОД НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ

<http://doi.org/10.23939/law2022.34.110>

© Остапенко Л., Бурбило Г., Рудницька Ю., 2022

Охарактеризовано нормативно-правову базу, на якій ґрунтується діяльність адвокатури, та проаналізовано Закон України “Про адвокатуру та адвокатську діяльність”. Акцентовано увагу на основних засадах цього закону, додержання і забезпечення яких позитивно впливає на організацію і функціонування адвокатури загалом і на діяльність адвокатів зокрема.

Розглянуто вимоги до особи, яка хоче отримати статус адвоката. Водночас звернено увагу на те, що визначення правового статусу адвоката позначено лише ознакою “фізична особа”, наявністю свідоцтва про зайняття адвокатською діяльністю, а також іншими відомостями, які не мають нормативного закріплення в Законі України “Про адвокатуру та адвокатську діяльність”, але разом із тим додаткова інформація персонального змісту повинна бути внесена до Єдиного реєстру адвокатів.

Визначено ознаки представництва та його підстави, що позитивно вплинуло на аналіз представницької діяльності адвоката, яка передбачає здійснення різних юридичних процедур, спрямованих на захист прав, свобод і законних інтересів особи, яку представляє адвокат.

Охарактеризовано адвокатську монополію на прикладі зарубіжних країн та проаналізовано їх роль для України. Визначено основні переваги та недоліки адвокатської монополії. Окрім того, як свідчить практика діяльності зарубіжних країн, монополія на адвокатську діяльність є суттєвим зміцненням їх правового статусу, а також однією з умов підвищення професійної майстерності та конкурентної здатності між самими адвокатами, що без сумніву покращує якість надання послуг з боку адвоката.

Ключові слова: адвокат, представництво, адвокатська монополія, правова допомога.

Постановка проблеми. На сьогодні адвокатура має важливе значення для держави і суспільства, незважаючи на те, що не є державною інстанцією. Причиною є те, що адвокати виконують особливу роль – здійснюють захист прав і свобод фізичних та юридичних осіб у суді, представляють їх інтереси, завдяки чому зміцнюється рівень законності та демократизації держави. Адвокатура повинна врівноважити інтереси суспільства відповідно до правових норм України як держави.

На сучасному етапі без супроводу адвоката важко обійтися. Допомога адвоката потрібна для захисту інтересів довіритель, практично у всіх сферах людської життєдіяльності.

Тому, на сьогодні введення адвокатської монополії та юридичний супровід є одним із дискусійних питань серед науковців та юристів-практиків, адже інститут адвокатури є важливою ланкою як для правосуддя, так і для надання належної правової допомоги населенню.

Аналіз дослідження проблеми. Серед науковців, що досліджували адвокатуру та адвокатське представництво, присутні: А. В. Козьмїних, П. Немеш (вивчав адвокатське представництво у цивільному процесі європейських країн, а також України) та інші.

Деякі питання адвокатської монополії досліджували такі науковці, як Р. Д. Ляшенко, С. М. Мамчур, М. С. Малєїна, О. В. Малько, О. А. Рибальченко, І. М. Войцеховська та інші. Серед юристів-практиків, які вивчали цю проблематику, можемо відзначити: Т. Миськевич, О. Бойко, В. Гвоздій, О. Куликов, Н. Лиса та ін.

Мета статті полягає у тому, щоб на основі різноманітних джерел права та нормативно-правових актів проаналізувати доцільність впровадження в Україні адвокатської монополії на юридичний супровід та порівняти зарубіжний досвід з цього питання.

Відповідно до ст. 1 Закону України “Про адвокатуру та адвокатську діяльність”, поняття “адвокат” варто тлумачити як таку фізичну особу, що здійснює адвокатську діяльність на підставах та в порядку, що передбачені Законом України “Про адвокатуру та адвокатську діяльність”. В іншій статті цього закону, а саме у ст. 6, йдеться про те, які є вимоги до особи, яка хоче отримати статус адвоката [1].

Таким чином виходить, що особи, які виразили свою зацікавленість до адвокатської діяльності, пов’язаної з наданням правової допомоги населенню, повинні відповідати вимогам, закріпленим у ст. 6 цього закону. Вживання терміна “адвокат” буде більше доречно використовувати для характеристики особи, що має право займатися адвокатською діяльністю та діє у сфері правочинів в інтересах іншої особи.

В Україні існує нормативно-правова база, що є підґрунтям для, власне, діяльності адвокатів та яка певним чином визначає їх правовий статус.

Отже, основоположним нормативно-правовим актом, яким в Україні визначається діяльність адвоката, є, безумовно, Конституція України, що є джерелом найвищої юридичної сили. Основним Законом визначається: “кожен має право на професійну правничу допомогу. У випадках, передбачених законом, така допомога надається безоплатно. Кожен є вільним у виборі захисника своїх прав” [2]. Однак інститут адвокатури певним чином не відповідає межах сучасного конституційного поля України. Наразі, згідно з чинною Конституцією України, тільки ст. 59 прямо пов’язана з адвокатурою, інші статті, зокрема 92 та 131, лише з одного боку її стосуються. Нормою Конституції України лише вказується на факт існування в Україні адвокатури, а також її основні функції. Поза сферою конституційного врегулювання постає таке важливе та чи не найосновніше питання адвокатури та статусу адвоката – питання про їх правовий статус. Реформування цього інституту, на нашу думку, повинно пов’язуватися з підготовкою та внесенням до Конституції України відповідних доповнень. Таким чином, на сьогодні найчастіше можна почути думку серед науковців про

доповнення до Конституції України окремого розділу під назвою “Адвокатура”, яким визначався б її правовий статус, основні завдання, структура та організація, точно характеризувався б статус адвокатів та їх діяльність [3, с. 230]. На нашу думку, такий крок міг би затвердити в Україні статус адвоката, а також усунув би питання недооцінки інституту адвокатури та особи адвоката в колах сучасного суспільства.

Чинним Законом України “Про адвокатуру та адвокатську діяльність” визначаються основоположні засади, на яких базується організація та функціонування адвокатури, а також здійснення адвокатської діяльності в Україні і визначення правового статусу адвоката. Згідно з ним, адвокатом в Україні визнається така фізична особа, що здійснює адвокатську діяльність на підставах та в порядку, що передбачені цим законом.

Однак, на нашу думку, таке визначення не можна назвати повним та таким, що вказує на загальні ознаки та характеристики адвоката. Є багато прихильників розширити це визначення, зокрема пропонують викласти визначення адвоката в такій формі: є фізичною особою, що має свідоцтво про право на зайняття адвокатською діяльністю, та відомості про неї які внесені до Єдиного реєстру адвокатів України [4, с. 154].

Представницька діяльність адвоката передбачає здійснення різних юридичних процедур, дій в інтересах довірителя, а не своїх особистих тому, що він діє від імені іншої особи у межах повноважень, які зазначені в довіреності.

У разі виникнення певних правових наслідків відповідальність несе не представник, а та особа, яку він представляє [5, с. 63].

Отже, виходячи з вищезазначеного, можна стверджувати, що на сьогодні юридична допомога адвоката є необхідною через те, що потребує правового захисту інтересів довірителя і юридичного супроводу в випадку судового процесу.

Адвокатом, у наданні допомоги клієнтам під час здійснення правосуддя, повинні бути дотримані надані йому права, що визнані національними та міжнародними нормами права. Водночас він повинен діяти наполегливо та вільно, відповідно до закону і визнаних професійних стандартів й етичних норм.

Здійснюючи свою професійну діяльність, адвокат завжди повинен враховувати, що його професія є не лише джерелом прибутку, а й має дуже важливе соціальне значення.

Судово-правовою реформою 2016 р. були внесені досить вагомні зміни для становлення України як європейської країни. Важливим моментом стало закріплення в положеннях Основного Закону адвокатської монополії, а саме у ст. 131-2, яка вказує, що винятково адвокатом здійснюється представництво в суді, а також захист від кримінального обвинувачення іншої особи [2, с. 48].

Враховуючи вищезазначене, зміни, що стосуються адвокатської монополії, були внесені й у Цивільний процесуальний кодекс України, а саме у ч. 1 ст. 60: “представником у суді може бути адвокат або законний представник” [6, с. 32].

Розглядаючи висновок Пленуму Вищого адміністративного суду України з Постанови від 13.03.2017 р. № 5, розуміємо, що Конституція закріпила монополію винятково за адвокатурою [7].

До прикладу, ці винятки закріплені в Цивільному процесуальному кодексі України (далі – ЦПК України). Так, відповідно до ч. 5 ст. 131-2 Основного Закону, не лише адвокати можуть здійснювати представництво у справах, що стосуються трудових спорів, спорів щодо захисту соціальних прав, виборів чи референдумів, у малозначних спорах, а також стосовно представництва тих осіб, що є малолітніми чи неповнолітніми, були визнані судом недієздатними або ж дієздатність яких обмежена [2]. ЦПК України встановлено також схожі винятки, зокрема ч. 2 ст. 60 передбачає, що під час розгляду таких спорів, що виникають із трудових правовідносин, а також справ у спорах, що є малозначними (малозначні справи), представником може бути така особа, що досягла вісімнадцяти років та, відповідно, має цивільну процесуальну дієздатність. Також у сторони справи, а саме в третьої особи є право здійснювати самостійне представництво, тобто захищати свої права та інтереси самостійно, звичайно ж за умови наявності цивільної процесуальної дієздатності [6, с. 32].

І хоча така редакція ЦПК України суперечить ідеї судової реформи про адвокатську монополію, та все ж вона відповідає положенням Конституції України.

Також із вищенаведеного розуміємо, що у вказаних у ч. 5 ст. 131-2 Основного Закону і у ч. 2 ст. 60 ЦПК України справах представником фізичної чи юридичної особи в суді може бути повнолітня особа, що має цивільну процесуальну дієздатність, а статус адвоката не є обов'язковим. Варто враховувати вимоги ст. 62 ЦПК України, яка передбачає вимоги до документів, що підтверджують повноваження представника без статусу адвоката і закріплюються довіреністю фізичної або юридичної особи, тоді як повноваження адвоката як представника посвідчуються довіреністю або ордером, виданим відповідно до Закону України "Про адвокатуру і адвокатську діяльність" [4]. Також до адвокатської монополії не належить можливість представляти в суді та інших органах інтереси громадян прокурором. Тому це також можемо вважати винятком.

Умовно можемо виділити такі правові підстави цивільного процесуального представництва: законне представництво; представництво, яке здійснює адвокат; представництво, яке може бути здійснене будь-якою особою, що досягла повноліття і має цивільну процесуальну дієздатність у визначених законом категоріях справ; представництво, яке здійснює прокурор. Зважаючи на винятки, які існують, важко назвати монополією адвокатське представництво [8, с. 173].

Вивчаючи світову практику щодо адвокатської монополії, можемо зауважити основні моменти на прикладах зарубіжних країн.

Розглянемо характеристику країн, у яких існують винятки щодо представників, але адвокатська монополія не притаманна.

Наприклад, у Республіці Казахстан виняток щодо представника у суді зазначений у Цивільному процесуальному кодексі, де вказано, що якщо особа брала участь у судовому процесі в ролі судді, прокурора, експерта, спеціаліста, перекладача, свідка чи понятого, якщо надавала юридичну допомогу таким особам, що їх інтереси суперечать інтересам представленої особи, або перебуває в родинних зв'язках із службовою особою, яка брала участь у розгляді справи, то вона не може бути представником у цій справі (п. 3 ст. 50) [9].

У Республіці Азейбарджан Цивільний процесуальний кодекс, а саме частина 3 ст. 71 містить схожі положення, з яких випливає, що в осіб, які беруть участь у справі, є право на здійснення відводу представника, який пізніше замінюється на іншого представника. Також ст. 75 цього кодексу визначає можливість припинення повноважень представника [10]. Не можна не згадати і про те, що беручи участь у справі, особа має право на відмову від доручення, так само, як і її представник може його відкликати або ж закінчити договірні відносини. У цих випадках особа, що бере участь у справі, зобов'язана негайно повідомити суд про припинення повноважень її представника або замінити його.

Важливим видом представництва у зарубіжних країнах є договірне доручення, яке здійснюється за присутності бажання особи, інтереси якої представляються. Остання в дорученні зазначає обсяг представницької влади. До цього виду ми відносимо представництво адвокатів, юрисконсультів юридичних осіб тощо.

Саме добровільність відрізняє цей вид представництва від законного, яке здійснюється на підставі юридичних фактів, що вказані у законі.

Доручення – це договір, який викладається у письмовій формі та повинен бути підписаним довірительом або в усній формі (під час судового засідання) із подальшим внесенням його до протоколу. В ньому зазначається повноваження представників.

Доручення може бути загальним (тобто бути таким, що дозволяє вчиняти всі процесуальні дії під час здійснення цивільного судочинства) або надати лише такі повноваження, які дають можливість на представлення певної конкретної справи чи здійснення окремих процесуальних дій [11].

Якщо довіритель відміняє доручення, це не означає, що розгляд справи припиняється. Навпаки, всі дії довірителя, вчинені до такого скасування, залишаються в силі.

Звернемо увагу на зарубіжні країни, в яких панує адвокатська монополія. До них ми можемо віднести Німеччину, Францію, Бельгію, Португалію, Литву тощо. Порівнюючи їх з Україною, зазначаємо, що вимоги в них до адвокатів є більшими, водночас вони свідчать про наявність адвокатської монополії.

Розглядаючи адвокатську монополію Франції, можемо зазначити, що лише адвокати можуть бути законними представниками у цивільних справах в трибуналах великої інстанції, апеляційних судах, Касаційному суді. Таке ж зобов'язання поширюється на такі країни, як Бельгія, Португалія, тобто можемо стверджувати, що тут діє абсолютна адвокатська монополія і є лише мінімальна кількість винятків [8, с. 175]. У цьому випадку адвокат не лише забезпечує захист прав та інтересів свого клієнта, але й проводить консультації з ним.

Варто згадати і про необхідність присутності повіреного під час розгляду справи в Цивільному трибуналі й Апеляційному суді. Ними є особи, які працюють державними службовцями, допоміжними працівниками органів юстиції.

Завдяки договору доручення регулюються відносини, що виникають між довірительом та його представником, який укладається після добровільної згоди останнього виконувати функції процесуального представника за винагороду.

Є загальні і спеціальні (або разові) повноваження представника. Саме від цього залежить, які межі здійснення процесуальних дій будуть в нього. Загальні повноваження надають представникові змогу здійснювати усі справи довірителя та на всіх стадіях цивільного процесу. Щодо спеціальних, то вони поширюються лише на юридичний супровід у певних конкретних справах або ж одній справі в суді першої інстанції [11].

У цих країнах панує адвокатська монополія саме через те, що держава вважає, що адвокат наділений спеціальними знаннями, і саме це допомагає розгляду справи з дотриманням принципів законності, справедливості та своєчасності.

У Німеччині практично у всіх справах представником сторони чи третьої особи повинен бути адвокат, за винятком випадків, що вважаються незначними або коли останній представляє сам свої власні права та інтереси в суді. Це зазначено в Цивільному уложенні Німеччини у §78 [12].

Так само і в Литві сторону повинні представляти компетентні особи у сфері права. Самостійне представництво в цій країні не дозволяється.

Тобто в таких країнах, як Німеччина, Литва існує монополія адвокатів, та все ж наявні винятки, наприклад, інтереси особи можуть представляти також юрисконсульти. Вважається, що некомпетентній особі має надавати кваліфіковану допомогу компетентна особа [8, с. 176].

На сьогодні актуальним є питання, чи необхідна адвокатська монополія в Україні. Розглянувши світовий досвід, можемо вказати, які ж переваги та які недоліки притаманні цьому явищу.

Позитивним моментом є те, що всі громадяни отримуватимуть кваліфіковану правничу допомогу, зможуть правильно застосовувати всі надані їм права. Адвокати будуть зацікавлені у тому, щоб правильно здійснювати свої обов'язки, основним із яких є саме захист прав та інтересів людини і громадянина, інакше можуть бути позбавлені права на здійснення адвокатської діяльності або можуть бути притягнені до дисциплінарної відповідальності. У випадку, коли особу представляє не адвокат, а будь-яка інша особа, важко притягнути її до відповідальності, адже лише адвокати повинні зберігати всі відомості про клієнта у таємниці відповідно до законодавства. На усіх представників ця вимога не поширюється [8, с. 176].

Та все ж у запровадженні адвокатської монополії зростає ризик підвищення цін на послуги адвокатів. Водночас збільшення конкуренції між адвокатами свідчить про те, що, щоб не втрачати клієнтів, вони будуть уникати цього. Перевагою цієї реформи є і те, що більшість кваліфікованих спеціалістів почнуть об'єднуватися.

Україна є демократичною, соціальною та правовою країною, в якій велику роль відіграють права і свободи людини, а їх дотримання й захист є головним обов'язком держави. Тому адвокатська монополія певною мірою стане запорукою покращення рівня якості життя наших громадян [13].

Та все ж, незважаючи на вказані переваги, існує велика кількість недоліків запровадження адвокатської монополії. Можемо зазначити, що порушується принцип верховенства права, стає складнішим процес доступу до правосуддя. Громадяни втрачають можливість обирати собі захисника, адже їхній вибір обмежується професійними адвокатами. Саме тому можливе і зловживання адвокатами своїм становищем. Найбільшим недоліком є те, що не кожна справа потребує висококваліфікованого спеціаліста, адже є і дрібні справи [8, с. 177].

Характеризуючи правовий статус юридичної особи, варто поставити питання: “Чи потрібен їй адвокат, якщо вона має свого юриста, який може захищає її права в суді?”. Розуміємо, що із запровадженням адвокатської монополії, юридична особа втрачає таку можливість користуватися послугами свого працівника, що є суттєвим недоліком. Юрист юридичної особи добре володіє ситуацією, знає всі нюанси, що її стосуються, та і він матиме більшу зацікавленість у перемозі.

Висновки. Зазначимо, що інститут представництва має дуже важливе значення для функціонування юридичних осіб, адже саме так інтереси довірителя в суді можуть бути захищені належним чином за допомогою кваліфікованих юристів. Фахівцями здійснюється юридичний супровід діяльності організацій, а саме надаються консультації з питань податкового права, трудового, корпоративного права, міжнародної торгівлі та інвестицій.

На нашу думку, попри велику кількість позитивних моментів щодо адвокатської монополії в цивільному процесі, недоліки є дещо суттєвішими. Саме тому запровадження такої монополії в Україні не є настільки виправданим. Із запровадженням адвокатської монополії можемо також простежити, що відбувається деяке порушення певних прав громадян та правових принципів. Адже взявши до уваги принцип верховенства права, зазначимо, що особа повинна самостійно вирішувати, хто представлятиме її інтереси в суді, тобто реалізовувати самостійно свої права.

Порівнявши досвід розвиненіших країн, можемо зазначити, що в Україні рівень адвокатської монополії не є настільки високим. Тому, можливо, Україна до цієї реформи ще не є настільки готовою. Однак потрібно йти в ногу з часом, бо суспільство змінюється, йде вперед, тому й законодавство повинно змінюватися відповідно до потреб суспільства, щоб уникати прогалин. Бо прогалини в законодавстві спричиняють конфлікти, спори в суспільному житті, і якщо знайти правильний шлях для впровадження адвокатської монополії, то це може в майбутньому суттєво покращити рівень здійснення цивільного судочинства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про адвокатуру та адвокатську діяльність : Закон України № 5076-VI ст. 282. (2013). URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17>.
2. Конституція України: Закон України № 254к/96-ВР ст. 141. (1996). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>.
3. Козьмініх А. В. (2009). *Адвокатура як інститут громадянського суспільства в сучасній науці. Актуальні проблеми політики*. Вип. 36. С. 228–235.
4. Кравчук М. В. (2002). *Теорія держави і права. Проблеми теорії держави і права* : навч. посіб. 3-тє вид., змін. й допов. Тернопіль : Карт-бланш.
5. Консалтинг в Україні. (1996). Київ : Асоціація Укрконсалтинг.
6. Цивільний процесуальний кодекс України : Закон України № 1618-IV ст. 492 (2004). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text>.
7. Про правовий висновок щодо порядку здійснення представництва органів державної влади та органів місцевого самоврядування в судах, запровадженого Законом України від 02.06.2016 року № 1401-VIII “Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя)” : Постанова пленуму Вищого адміністративного суду України від 13.03.2017 р. № 5. (2017). URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0005760-17>.
8. Бурбило Г. (2021). *Адвокатська монополія в Україні. Адвокатура в умовах сучасних змін. Збірник матеріалів II Міжнародної науково-практичної конференції* (м. Львів, 22 жовт. 2021 р.). Львів, 2021. С. 173–177.

9. Гражданский процессуальный кодекс Республики Казахстан : Кодекс Республіки Казахстан от 31 октября 2015 года № 377-V ЗРК. (2015). URL: <https://adilet.zan.kz/rus/docs/K1500000377>.
10. Гражданский процессуальный кодекс Азербайджанской Республики: утв. Законом Азейбарджанской Республики от 28 декабря 1999 года № 780-IQ. (1999). URL: http://continent-online.com/Document/?doc_id=30420065.
11. Абрамова Є. Н., Аверченко Н. Н., Байгушева Ю. В. (2010). Цивільне право : підручник: у 3 т. Т. 1, Ч. 2.
12. Немеш П. (2014). *Адвокатське представництво у цивільному процесі на прикладі України та європейських країн* / Національна Асоціація Адвокатів України. URL: <https://unba.org.ua/publications/print/4648-advokats-ke-predstavnictvo-u-civil-nomu-procesi-na-prikladi-ukraini-ta-evropejs-kih-krain.html>.
13. Ляшенко Р. Д., Мамчур С. М. (2018). *Адвокатська монополія в Україні: плюси та мінуси реформування. Право і суспільство. № 1. Ч. 2.* URL: http://pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2018/1_2018/part_2/6.pdf.

REFERENCES

1. Pro advokaturu ta advokats'ku diyal'nist. [On employment]. No. 5076-VI st. 282. (2013). URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17> [in Ukrainian].
2. Konstytutsiya Ukrayiny. [On employment]. No. 254k/96-VR st. 141. (1996). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> [in Ukrainian].
3. Koz'minykh A. V. (2009). *Advokatura yak instytut hromadyans'koho suspil'stva v suchasniy nausti. Aktual'ni problemy polityky*. [Advocacy as an institution of civil society in modern science. Current policy issues.]. Vyp. 36. P. 228–235 [in Ukrainian].
4. Kravchuk M. V. (2002). *Teoriya derzhavy i prava. Problemy teorii derzhavy i prava : navch. posib. 3-tye vyd., zmin. y dopovn.* [Theory of state and law. Problems of the theory of state and law: textbook. way. 3rd ed., Changes. and add.]. Ternopil' : Kart-blansh [in Ukrainian].
5. Konsalting v Ukraine. (1996). [Consulting in Ukraine]. Kiïv: Assotsiatsiya Ukrkonsalting [in Ukrainian].
6. Tsyvil'nyy protsesual'nyy kodeks Ukrayiny. [On employment]. No. 1618-IV st. 492. (2004). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text> [in Ukrainian].
7. Pro pravovyy vysnovok shchodo porjadku zdiysnennya predstavnytstva orhaniv derzhavnoyi vldy ta orhaniv mistsevoho samovryaduvannya v sudakh, zaprovadzhenoho Zakonom Ukrayiny vid 02.06.2016 roku No. 1401-VIII "Pro vnesennya zmin do Konstytutsiyi Ukrayiny (shchodo pravosuddya)" : Postanova plenumu Vyshchoho administratyvnoho sudu Ukrayiny vid 13.03.2017 r. No. 5 (2017). [On the legal opinion on the procedure for representation of public authorities and local governments in courts, introduced by the Law of Ukraine of 02.06.2016 No. 1401-VIII "On Amendments to the Constitution of Ukraine (on justice)" : Resolution of the Plenum of the Supreme Administrative Court of Ukraine]. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0005760-17> [in Ukrainian].
8. Burbylo H. (2021). *Advokats'ka monopoliya v Ukrayini. Advokatura v umovakh suchasnykh zmin. Zbirnyk materialiv II Mizhnarodnoyi naukovy-praktychnoyi konferentsiyi* [Lawyer's monopoly in Ukraine. Advocacy in the conditions of modern changes. Proceedings of the II International Scientific and Practical Conference]. (m. L'viv, 22 zhovt. 2021 r.). L'viv. P. 173–177 [in Ukrainian].
9. Hrazhdansky protsessual'nyy kodeks Respublyky Kazakhstan : Kodeks Respubliki Kazakhstan. (2015). No. 377-V. [On employment]. URL: <https://adilet.zan.kz/rus/docs/K1500000377> [in Kazakhstani].
10. Grazhdanskiy protsessual'nyy kodeks Azerbaydzhanskoy Respubliki. (1999). No. 780-IQ. [On employment]. URL: http://continent-online.com/Document/?doc_id=30420065 [in Azerbaydzani].
11. Abramova Ye. N., Averchenko N. N., Bayhusheva Yu. V. (2010). *Tsyvil'ne pravo: pidruchnyk: u 3-kh tomakh.* [Civil law: textbook: in 3 volumes]. T. 1, ch.2. [in Ukrainian].
12. Nemesh P. (2014). *Advokat-s'ke predstavnytstvo u tsyvil'nomu protsesi na prykladi Ukrayiny ta yevropeys'kykh krayin. Natsional'na Asotsiatsiya Advokativ Ukrayiny.* [Advocacy in civil proceedings on the example of Ukraine and European countries. National Bar Association of Ukraine]. URL: <https://unba.org.ua/publications/print/4648-advokats-ke-predstavnictvo-u-civil-nomu-procesi-na-prikladi-ukraini-ta-evropejs-kih-krain.html> [in Ukrainian].
13. Lyashenko R. D., Mamchur S. M. (2018). *Advokats'ka monopoliya v Ukrayini: plyusy ta minusy reformuvannya. Pravo i suspil'stvo.* [Lawyer's monopoly in Ukraine: pros and cons of reform. Law and society.]. No. ch. 2. URL: http://pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2018/1_2018/part_2/6.pdf [in Ukrainian].

Дата надходження: 31.03.2022 р.

Leonid Ostapenko

Lviv Polytechnic National University,
Professor of the Department of Civil Law and Procedure
Educational and Scientific Institute law, psychology and
innovative education
Doctor of Law, Associate Professor

Halyna Burbylo

Lviv Polytechnic National University,
Student Educational and Scientific Institute law,
psychology and innovative education

Yulia Rudnytska

Lviv Polytechnic National University,
Student Educational and Scientific Institute law,
psychology and innovative education

ON THE ACTIVITIES OF LAWYERS IN THE FIELD OF PROTECTION OF RIGHTS, FREEDOMS OF THE POPULATION OF UKRAINE

The article describes the regulatory framework on which the activities of the bar are based and analyzes the Law of Ukraine “On the Bar and Advocacy”. Attention is focused on the basic principles of this Law, the observance and provision of which has a positive effect on the organization and functioning of the bar as a whole, and on the activities of lawyers, in particular.

The requirements for a person who wants to obtain the status of a lawyer are considered. At the same time, attention is drawn to the fact that the definition of the legal status of a lawyer is indicated only by the sign “individual”, the presence of a “certificate of advocacy”, as well as other information that does not have a regulatory fixation in the Law of Ukraine “On the Bar and Advocacy”, but at the same time additional information of personal content should be entered in the Unified Register of Lawyers.

The signs of representation and its grounds were determined, which had a positive impact on the analysis of the representative activity of the lawyer, which provides for the implementation of various legal procedures aimed at protecting the rights, freedoms and legitimate interests of the person represented by the lawyer.

The lawyer’s monopoly on the example of foreign countries was characterized and their role for Ukraine was analyzed. The main advantages and disadvantages of the advocates’ monopoly are determined. At the same time, as evidenced by the practice of foreign countries, the monopoly on advocacy is a significant strengthening of their legal status, as well as one of the conditions for improving professional skills and competitive ability between lawyers themselves, which undoubtedly improves the quality of services provided by a lawyer.

Key words: lawyer, representation, lawyer’s monopoly, legal assistance.